

PRIVREDA CRNE GORE OSTVARILA RAST OD SAMO 0,1% U PRVOM KVARTALU 2025. GODINE

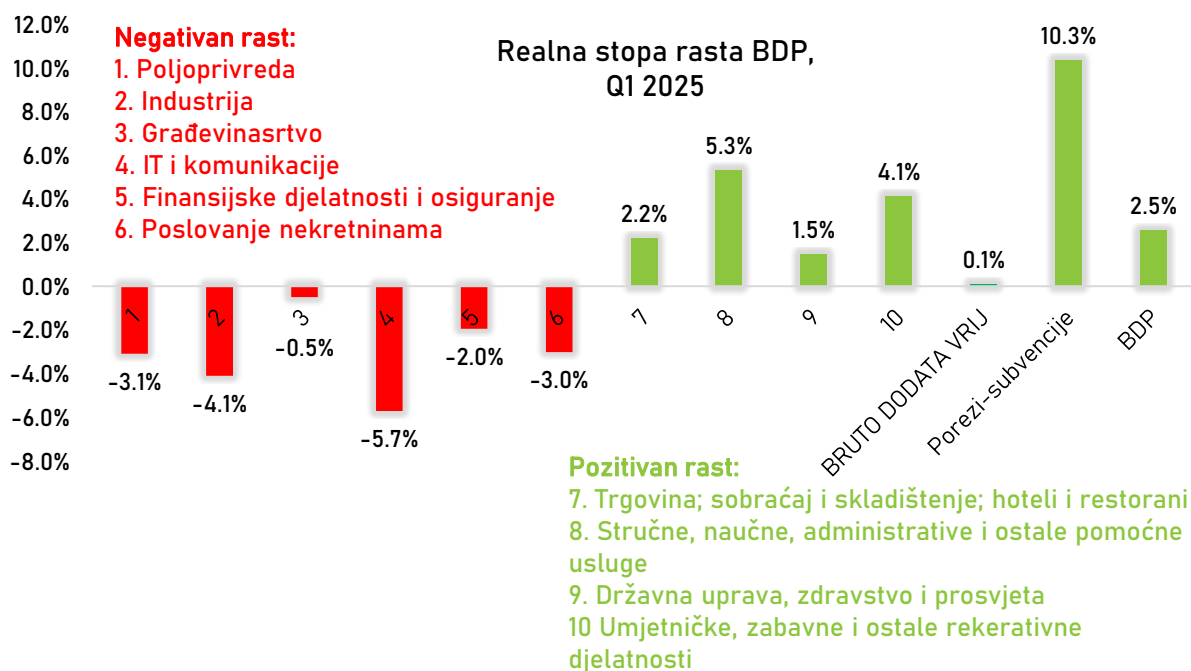
Prema podacima Uprave za statistiku, bruto dodata vrijednost Crne Gore, kao mjera stvarne proizvodnje, porasla je svega 0,1% u prvom kvartalu 2025. godine, što potvrđuje raniju projekciju Društva statističara i demografa o značajnom usporavanju ekonomske aktivnosti.

1. Pad bruto dodate vrijednosti u većini sektora

Bruto dodata vrijednost (BDV), kao mjera realne proizvodnje roba i usluga, u prvom kvartalu 2025. godine porasla je svega 0,1%, što jasno ukazuje na stagnaciju realnog sektora.

Od ukupno 10 sektora, čak 6 sektora, koji čine 40% ukupne BDV, zabilježili su pad od -3,2%. Preostalih 4 sektora, koji čine 60% bruto dodate vrijednosti, ostvarili su rast od +2,5%.

Međutim, ovaj rast nije bio dovoljan da nadoknadi negativna kretanja u većem dijelu privrede. Kao rezultat toga, ukupna bruto dodata vrijednost u zemlji stagnira, sa minimalnim rastom od 0,1% u odnosu na isti kvartal prethodne godine.

Najveći doprinos ukupnom rastu bruto dodate vrijednosti u prvom kvartalu dali su sektor stručnih, naučnih, tehničkih i administrativnih usluga (+5,3%), te sektor zabavnih i rekreativnih aktivnosti (+4,1%). Ove djelatnosti su spriječile pad ukupne proizvodnje i bile ključne da bruto dodata vrijednost ostane na istom nivou kao prethodne godine. Da su ova dva sektora ostvarila rast sličan ostalim uslužnim djelatnostima, poput trgovine, ukupna bruto dodata vrijednost bila bi negativna.

2. Realni rast BDP-a u potpunosti je ostvaren zahvaljujući porezima na potrošnju i uvoz, a ne domaćoj privredi

Realni rast BDP-a u prvom kvartalu 2025. godine u potpunosti je rezultat fiskalne komponente, odnosno povećane naplate poreza na potrošnju i uvoz, dok domaća proizvodnja stagnira.

Kroz program „Evropa sad 2“, država je smanjila doprinose za penzijsko osiguranje, čime je povećan raspoloživi dohodak građana i podstaknuta lična potrošnja, koja je uvećana za 8,5%. Međutim, ova mjera nije imala stimulativan efekat na domaću proizvodnju, koja bilježi rast od svega +0,1%. Umjesto toga, najveću korist imaju sektor trgovine i strani proizvođači, jer se potrošnja dominantno usmjerava ka uveznoj robi, čiji je obim uvećan za +4,6%.

Dakle, građani više troše, ali domaća ekonomija ostaje na istom nivou. Povećana tražnja se servisira iz uvoza, što dovodi do rasta prihoda od PDV-a, akciza i carina, ali ne doprinosi stvarnom razvoju domaće ekonomske aktivnosti.

3. Investicije rastu, ali veća realna od nominalne stope ukazuje na manju tražnju za kapitalnim dobrima, što nije povoljan signal

Na prvi pogled, realni rast investicija od 10,8% djeluje kao pozitivan ekonomski signal. Međutim, činjenica da je realna stopa rasta veća od nominalne ukazuje da su cijene investicione robe u prvom kvartalu pale za -1,4%.

Taj pad cijena nije rezultat nižih uvoznih cijena, već najvjerojatnije odražava pad domaće tražnje za investicionom robom, što je nepovoljan signal za buduću privrednu aktivnost.

S obzirom na to da investicije čine oko 25% ukupnog BDP-a, upravo je pad cijena imao značajan uticaj na realnu stopu rasta BDP-a. Da cijene investicionih dobara nijesu pale, realni rast BDP-a bio bi ispod 2%, što bi dodatno osnažilo sliku o slabosti ukupne ekonomske dinamike.

4. Rekordni trgovinski deficit pojačava pritisak na zaduživanje

Spoljnotrgovinski deficit Crne Gore već drugi kvartal zaredom dostiže istorijski maksimum. U prvom kvartalu 2025. godine iznosio je 624 miliona eura, što predstavlja povećanje od +10,9% u odnosu na isti period prethodne godine.

Izvoz roba i usluga smanjen je za -2,2%, dok je uvoz porastao za +4,6%, što jasno potvrđuje da rast potrošnje ide u korist stranih, a ne domaćih proizvođača.

5. Zaključna razmatranja

Na osnovu zvaničnih podataka može se zaključiti da Crna Gora trenutno bilježi kvazi-rast BDP-a, koji je zasnovan prvenstveno na fiskalnim prihodima i ličnoj potrošnji, a ne na stvarnom jačanju realne ekonomije.

Fiskalna politika je dominantno usmjerena na stimulisanje potrošnje, dok se ta potrošnja velikim dijelom prelijeva u uvoz, bez stvarnog efekta na proizvodnju, zaposlenost i konkurentnost domaće ekonomije.

Ovakav model rasta je neodrživ:

- nije otporan na spoljne šokove,
- ne doprinosi jačanju izvozne sposobnosti i proizvodnog sektora,
- i povećava zavisnost od spoljnog zaduživanja i stranog kapitala.

Prema podacima Centralne banke Crne Gore i Eurostata, neto međunarodna investiciona pozicija Crne Gore iznosi -8,1 milijardu eura, odnosno -112% BDP-a, čime se Crna Gora svrstava odmah iza Grčke (-137% BDP-a) kao druga najzaduženija ekonomija u EU i regionu prema stranim investitorima.

6. Preporuke

Imajući u vidu da je rast BDP-a u prvom kvartalu gotovo u potpunosti generisan fiskalnom komponentom, a ne realnom proizvodnjom, dodatno se naglašava potreba da javnost ima pun uvid u podatke o državnim finansijama, u skladu sa međunarodnim statističkim standardima.

Zbog toga, Društvo statističara i demografa Crne Gore upućuje sljedeći javni poziv:

1. Ministarstvu finansija Crne Gore da, za period 2015–2025, tokom kojeg je bilo nadležno za izradu statistike javnih finansija, objavi potpunu vremensku seriju ključnih fiskalnih pokazatelja u skladu sa evropskim statističkim i računovodstvenim standardima (ESA 2010);
2. Upravi za statistiku, kao novom odgovornom proizvođaču statistike državnih finansija od 11. marta 2025. godine, da objavi:
 - akcioni plan za nastavak proizvodnje i objavljivanja ovih podataka,
 - datum objave najavljene revizije vremenske serije BDP-a za period 2006–2023. godine.

PRILOZI:

Tabela 1. Realni rast bruto dodate vrijednosti, neto poreza i BDP-a u prvom kvartalu 2025

	Sektori djelatnosti KD2010	BDP Q1, 2024 tekuće cijene	BDP Q1, 2025, stalne cijene	Realna stopa rasta
1	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	30.216	29.283	-3,1%
2	Industrijska proizvodnja	151.051	144.852	-4,1%
3	Građevinarstvo	56.756	56.477	-0,5%
4	Informisanje i komunikacije	56.924	53.669	-5,7%
5	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	72.621	71.201	-2,0%
6	Poslovanje nekretninama	67.575	65.537	-3,0%
7	Trgovina; Saobraćaj i skladištenje; Usluge pružanja smještaja i ishrane	234.113	239.222	2,2%
8	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti; Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	87.977	92.651	5,3%
9	Državna uprava i odbrana; Prosvjeta; Zdravstvo	238.731	242.193	1,5%
10	Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti; Ostale uslužne djelatnosti; Djelatnost domaćinstava kao poslodavca	38.170	39.738	4,1%
11	BRUTO DODATA VRIJEDNOST (suma sektora 1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	1.034.133	1.034.823	0,1%
12	Porezi-subvencije	327.564	361.444	10,3%
13	BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (11+12)	1.361.697	1.396.267	2,5%

Izvor: Uprava za statistiku, kvartalni BDP, kalkulacije Društva statističara i demografa

Tabela 2. Kretanje BDP po kategorijama potrošnje

Kategorije potrošnje	BDP Q1, 2024 tekuće cijene	BDP Q1, 2025, stalne cijene	Realni rast, Q1 2025	Nominalni rast, Q1 2025	Deflator, Q1 2025
Lična potrošnja domaćinstava	1.186.198	1.287.024	8,5%	11,1%	2,4%
Potrošnja države	291.988	296.029	1,4%	5,2%	3,7%
Bruto investicije u osnovna sredstva	323.466	357.014	10,4%	8,8%	-1,4%
Promjene u zalihama	122.872	80.168	-34,8%	-30,5%	6,6%
Saldo izvoza i uvoza roba i usluga	-562.828	-623.968	10,9%	11,8%	0,9%
Izvoz roba i usluga	517.377	506.107	-2,2%	1,9%	4,1%
Uvoz roba i usluga	1.080.204	1.130.075	4,6%	7,1%	2,3%
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD	1.361.697	1.396.267	2,5%	5,3%	2,7%

Izvor: Uprava za statistiku, kalkulacije Društva statističara i demografa Crne Gore

Međunarodna investiciona pozicija (neto), % BDP, II kvartal 2024

